

Gaandeweg

OVER DE EPIDEMIE EN DE GEVOLGEN IS ONDER HAND ALLES WEL GEZEGD. Of toch niet? Het valt ons op dat er in de media over één ding niet of nauwelijks wordt gesproken, terwijl dat toch de kern van de hele epidemie vormt: de dood. Mensen kunnen aan het virus overlijden. De autoriteiten houden dagelijks het aantal sterfgevallen bij, maar die kille cijfers zeggen niets over hoe al die mensen is vergaan in de laatste weken, met de dood voor ogen. Niets over hun strijd, hun angst, hun geloof, hun verwachting van het hiernamaals. Niets over waar ze nu zijn – misschien.

Alle aandacht gaat uit naar het voorkomen van de dood, naar de organisatie van de medische zorg, naar controle en maskers en tests, naar het vinden van een vaccin. In onze technologische samenleving is de dood gereduceerd tot het moment waarop de medische zorg en wetenschap zijn uitgesproken. De stekker gaat uit de apparatuur, geen behandeling meer. Artsen stellen de doodsoorzaak vast en doen er vervolgens het zwijgen toe. Punt uit.

Tegelijkertijd is er een besef van iets wat ontbreekt. Vandaar de vraag van vele nabestaanden om een religieuze plechtigheid van afscheid van de overledene. Dan moet de priester of de dominee iets zeggen over het onderwerp waarmee de mensen zo verlegen zijn: de betekenis van de dood. Gelukkig dat dit gebeurt. Zo kunnen zij mensen woorden aanreiken van troost, bemoediging, begrip. Ook woorden van hoop, over het eeuwige leven.

Dit raakt ons allen, want één ding is zeker voor ieder die leeft: eens zal ik sterven. De coronavirus epidemie drukt ons met de neus op het feit van onze sterfelijkheid. We zijn fragiele wezens. De gemiddelde levensduur ligt dan wel ergens in tachtig jaar, maar wat garandeert dat? Een virus, een verkeersongeval, een aardbeving, een plotselinge ziekte... en het leven komt zomaar ten einde, ongeacht leeftijd. Hoe bereiden we ons voor op dat onvermijdelijke moment? Hoe leven we vandaag in het bewuste besef dat we het leven niet in de hand hebben? Geen moment eigenlijk?

STERVENSBEWUST EN HOOPVOL LEVEN

Stervensbewustzijn is een thema van groot belang. Vanuit het christelijk geloof gezien is de dood niet het einde maar een doorgang naar een andere zijswijze van dezelfde persoon die op aarde heeft geleefd. De gelovige heeft het perspectief dat hij of zij dan 'bij de Heer zal zijn, in het hemelse Vaderhuis' dankzij Jezus Christus die de poort van het eeuwige leven voor de mensen heeft geopend. Een gelovige is iemand die de dood bewust onder ogen ziet, die zich

voor het leven hier en nu, voor het sterven, en voor het leven daarna, toevertrouwt aan God de hemelse Vader. Dat is iets waar je tijdens je leven over moet nadenken. In de christelijke traditie kennen we de *ars moriendi*, de 'kunst van het sterven'. Door de eeuwen heen zijn tal van handreikingen geschreven voor pastors en gelovigen om mensen te helpen stervensbewust en hoopvol te leven.

Maarten Muther hield van de goede dingen van het leven, zoals samen zingen thuis. Dan speelde hij de luit.

De grote hervormer Maarten Luther zei, in een van zijn gepubliceerde preken: 'We moeten ons tijdens ons leven vertrouwd maken met de dood en de dood uitnodigen in onze aanwezigheid wanneer deze nog op afstand is, niet pas wanneer zij onderweg is en dichtbij komt. Zo kunnen christenen de natuurlijke angst voor de dood overwinnen en vechten tegen de duivel die ons, vooral op het uur van onze dood, tracht ons bang te maken met gevaarlijke en verderfelijke gedachten.'

Dit principe heette vroeger *memento mori* (herinnering aan de dood). Het staat in evenwicht met het andere principe van *carpe diem* (pluk de dag). Juist het hemelse perspectief biedt ons een diepe levensvreugde. Je wordt dankbaar voor iedere dag, die je gegeven wordt, en voor iedere gelegenheid om iets te doen tot eer van God die ons de levensadem schenkt zolang die gaat.

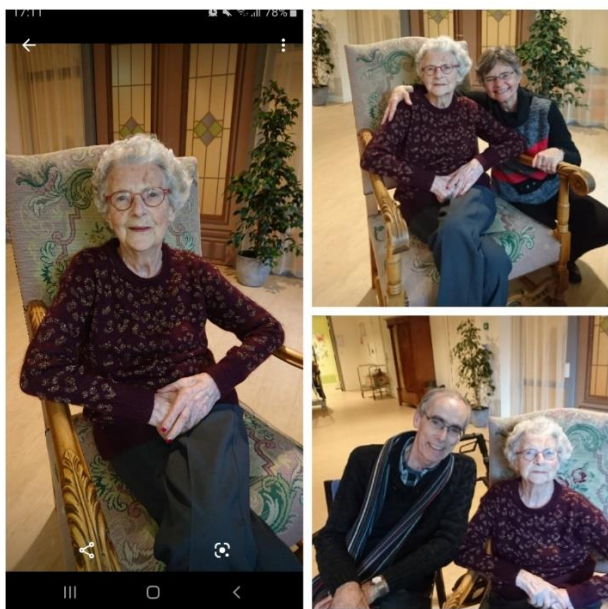
We zijn deze traditie een beetje kwijtgeraakt. Wanneer je erop let, valt het op hoe weinig het daarover gaat in de kerkdiensten, hoe gericht we zijn op het geloofsleven en onze activiteiten hier en nu. Een gunstig effect van de epidemie is dat we ons hiervan bewust worden.

Op verzoek van de Europese Evangelische Alliantie werkt Evert aan een tekst over 'stervensbewust en hoopvol leven'. U kunt deze lezen en opladen op Everts website, www.evertvandepoll.com

ONZE MEM

In de afgelopen tijd kwam dit alles voor ons heel dichtbij. In april overleed onze *mem*, Janna's moeder, op 98-jarige leeftijd. Zo verloren we de laatste van onze ouders. Nog geen jaar geleden overleed Everts moeder, onze beide vaders zijn enkele jaren geleden kort na elkaar overleden. We mochten niet voor de begrafenis naar Veenwouden reizen maar konden zowel de gedachtenisdienst als de teraardebestelling meemaken via videoverbinding. We dachten aan zoveel anderen die door de omstandigheden niet bij de begrafenis van een geliefde aanwezig konden zijn.

De voorganger sprak over de tekst op een tegeltje dat we lang geleden aan mem hadden gegeven, dat altijd boven het aanrecht hing, en dat zij zorgvuldig met zich meenam in de verzorgingstehuizen van de laatste jaren en ophing bij haar bed: *vrees niet, geloof alleen*. Daaraan heeft ze zich kennelijk vastgehouden. Daarmee is ook zoveel gezegd!

In januari hebben we haar nog bezocht in Leeuwarden (zie foto). Zoals altijd, namen we ook deze keer afscheid in het besef dat het wel eens de laatste keer zou kunnen zijn. Deze keer dus inderdaad.

AANPASSING AAN THUISBLIJVEN

Hoe is het ons in deze periode van verplicht thuisblijven verder vergaan? Voor Evert stonden er in het voorjaar en de zomermaanden heel wat lezingen en

seminars in tal van Europese landen op het programma. Aan enkele daarvan zou ook Janna deelnemen. Allemaal afgezegd. Enkele omgebouwd tot videoconferenties. Ook de grote conferentie van de Lausanne Beweging over evangelisatie in Europa in oktober is op de lange baan geschoven. De colleges voor de ETF werden via Internet gegeven.

VROUWENGROEP

Voor wat Janna betreft: de vrouwengroep *Femme et foi* die maandelijks in onze huiskamer bijeenkwam, is doorgegaan via regelmatige videoconferenties, weliswaar alleen met die deelnemers die een goede internetverbinding hebben. Ook al was dit wel afstandelijker dan gewoonlijk, de uitwisseling van ervaringen, de bezinning over een Bijbelgedeelte en het gebed voor elkaar bleken een grote steun te zijn tijdens deze onzekere periode.

ALLEENSTAANDE OUDEREN

Het bezoekwerk aan alleenstaande eenzame ouderen werd medio maart geheel stopgezet. Wel bleven we als bezoekers contact onderhouden per telefoon wat door de ouderen zeer op prijs werd gesteld, omdat ze toch behoefte hebben aan een persoonlijk gesprek. Soms hadden ze dagenlang niemand om mee te praten. Sinds 15 mei is het huisarrest versoepeld, en pakt Janna voorzichtig de draad van het bezoeken weer op, uiteraard met inachtneming van de beschermende maatregelen.

Janna met Françoise, 98 oud, vroeger tandarts van beroep. Op 20 mei mocht zij voor het eerst weer naar buiten. In de rolstoel gingen ze samen naar enkele winkeltjes vlakbij. Ze hebben vaak gesprekken over geloof, over dood en eeuwig leven.

Françoise behoort tot de grote groep van katholiek gedoopte maar niet praktiserende Fransen. Nu zei ze: 'door jou kijk ik op zondag naar de protestantse kerkdienst op tv, en ik bid nu regelmatig.'

PROTESTANTSE RADIO IN NÎMES

Nadat Janna haar taak als leidinggevende van het bezoekersteam in het kader van de Protestantse vereniging voor hulpverlening had neergelegd, zocht ze een nieuwe uitdaging, die ze gevonden heeft in de lokale christelijke zender *Radio Alliance*. De directeur en zijn vrouw zijn goede vrienden van ons. Zijn vrouw heeft jarenlang meegedraaid als vrijwilligster in het bezoekersteam van Janna en hij maakt deel uit van het koor waar Janna eveneens lid van is. Het team dat de uitzendingen verzorgt, zocht op korte termijn vrijwilligers ter vervanging van personen die zijn vertrokken of wegens leeftijd afhaken. Janna gaat de registratie en administratie van de uitzendingen verzorgen. Ook is het de bedoeling dat ze meewerkt in het doen van interviews en studio gesprekken. Net voor het corona-huisarrest inging, is ze al een beetje ingewerkt door de geluidstechnicus die een andere baan heeft gekregen.

Radio Alliance is in de jaren 1980 opgericht door de evangelische gemeenten en het Leger des Heils in de agglomeratie Nîmes. De regionale overheid stelde een subsidie en een frequentie beschikbaar, ten behoeve van de zogenaamde protestantse cultuur. Helaas, vanwege allerlei moeilijkheden hebben de oprichters zich allen teruggetrokken in 2001, waarna de Hervormde gemeente van Nîmes de zender overnam. Vanaf dat moment is er wel een andere theologische wind gaan waaien. De laatste tijd is er openheid om ook een evangelisch geluid te laten klinken. Evert werd regelmatig geïnterviewd. Er zijn vele mogelijkheden om via deze zender van het evangelie te getuigen en nieuws uit alle kerken te verspreiden in Nîmes en de wijde omgeving.

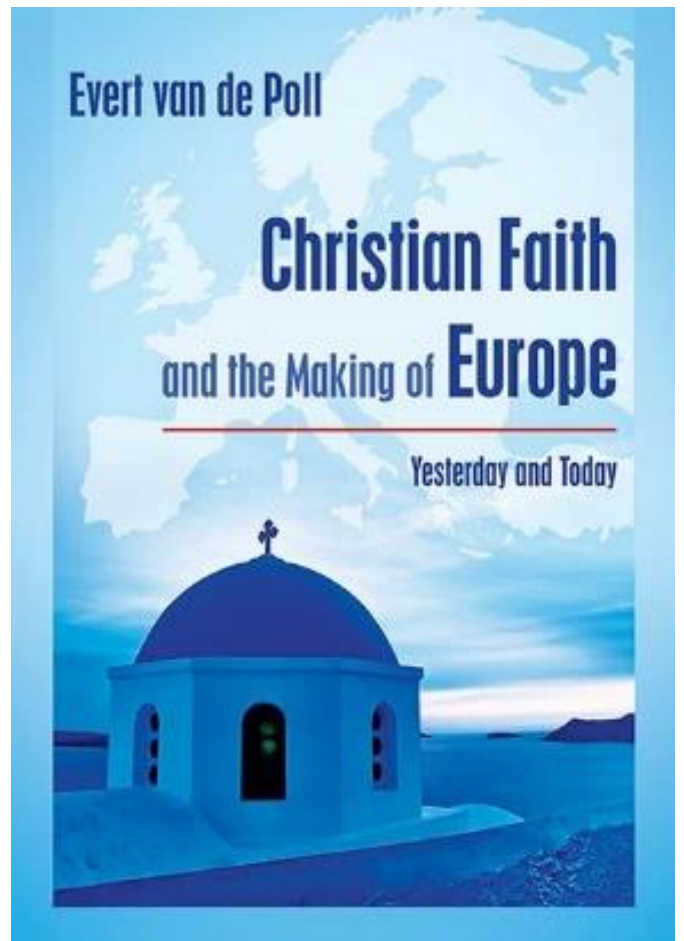
NIEUW BOEK

Na jarenlang moeizaam werk is het dan eindelijk gerealiseerd, Everts nieuwe boek *Christian Faith and the Making of Europe*. Daarin behandelt hij allerlei thema's die te maken hebben met de invloed van het christendom op de wording van de Europese culturen, en op de positie en invloed van het christelijk geloof in de huidige Europese samenlevingen. Het is een heel boekwerk geworden, van 400 pagina's, inclusief registers en literatuurlijst. Uitgegeven door VTR (*Verlag für Religionswissenschaft und Theologie*) in Neurenberg, Duitsland.

NU AL BESTELLEN

Eind juni komt het boek op de markt, voor een aantrekkelijk prijs van 25€. U kunt nu al een exemplaar bestellen door een email te sturen naar de uitgever, info@vtr-online.com waarin u het boek en uiteraard uw adres vermeldt. Betalen kan via Internet, na ontvangst van het boek en de factuur.

INHOUD

De inhoud is wel wetenschappelijk onderbouwd, zoals dat hoort, maar geschreven in een toegankelijke taal, voor een breed publiek. Enkele van de thema's die aan de orde komen:

- Hoe het christendom heeft geleid tot het idee van Europa als een groot geheel waartoe verschillende volken, talen en culturen behoren.
- De wortels van de huidige Europese culturen.
- Het erfgoed van het Europese christendom
- De zwarte bladzijden uit de kerkgeschiedenis (relatie tussen christendom en kolonialisme, nationalisme, onvrijheid, antisemitisme enz.) en hoe de bewegingen die daartegen protesteerden, werden gedreven door christelijke idealen.
- Ontstaan en ontwikkeling van ziekenhuizen
- De Bijbel, universiteiten en de moderne wetenschap
- Protestantisme en de opkomst van universele mensenrechten.
- De grondleggers van de Europese integratie en hun christelijke politieke waarden.
- De rol van christelijke leiders in de revoluties van 1989-1991 die de communistische regimes in Centraal- en Oost-Europa ten val brachten.
- Relaties tussen kerk en staat, vroeger en nu.

- Christelijk geloof in Europa vandaag: statistieken en trends van praktiserende christenen, randkerkelijken (nominaal christendom), aanhangers van andere religies en niet-religieuzen.
- Verschillende processen van secularisatie uitgelegd, zoals de verschuiving van traditioneel-christelijke naar liberale post-christelijke waarden.
- Demografische trends (geboorte en abortus, sterfte en vergrijzing, immigratie, enz.) en hoe zij de religieuze populaties in Europa versterken.

RECHTZETTEN EN RECHT DOEN

Het christelijk geloof heeft Europa gemaakt tot wat het is vandaag. Dat is duidelijk voor ieder die zo onbevagen mogelijk naar de feiten kijkt. Waarom is het dan nodig hierover te schrijven?

Omdat er door de culturele omslag vanaf de jaren 1960 een heel ander verhaal over de wording Europa is ontwikkeld. Daarin worden de christelijke wortels en de rol van de kerk naar de zijlijn geschoven, of zelfs geheel onvermeld gelaten. Volgens dit alternatieve verhaal heeft het christendom veel kwaad en maar weinig goed gedaan. Het moderne Europa, zo luidt dit verhaal, is gebaseerd op de Verlichting, op rationele wetenschap en seculier-humanistische waarden, op de scheiding tussen religie aan de ene kant (privézaak) en politiek en publieke ruimte aan

de andere kant. Volgens deze visie horen christelijke waarden bij 'vroeger' en moeten ze plaats maken voor nieuwe zogenaamde 'Europese' waarden van diversiteit en tolerantie, met name op het gebied van seksuele identiteit en relaties.

Een groot deel van de intelligentsia vertelt dit verhaal van Europa alsof het normaal is, maar het druist regelrecht in tegen de geschiedenis. Daarom is het nodig de zaken recht te zetten en recht te doen aan wat talloze mannen en vrouwen door de eeuwen heen vanuit hun christelijke waarden en overtuiging hebben gedaan voor de opbouw van de samenleving. En dat gebeurt nog altijd, want het christelijk geloof oefent nog steeds grote invloed uit. Zo kan het een beslissende factor zijn voor de wording van Europa vandaag en morgen.

VERDER GAAN

In dat spoor mogen u en wij vandaag verder gaan, door handen en voeten te geven aan datzelfde woord van God dat ons door de vorige generaties heen is doorgegeven.

Wij zijn dankbaar dat u met ons verbonden wilt zijn. Uw betrokkenheid en ondersteuning betekenen veel voor ons. We wensen u de rijke zegen toe van de Here God. Een hartelijke groet,

Evert en Janna

Informatie over boeken, artikelen, conferenties: www.evertvandepoll.com

Tel. (+33) 6 88 02 07 00 – Email yvandepoll@orange.fr

Thuisfront Commissie – Zoom 17-19, 8225 KL Lelystad – 0320 22 60 54 – tfcaandeweg@gmail.com

Giften – IBAN, NL37 INGB 0008 3286 47 t.n.v. Evangeliegemeente Reveil, o.v.v. Gaandeweg